

Klub Młodych Matematyków „PITAGORAS”

KRÓTKA HISTORIA

W poprzednim numerze naszego miesięcznika zamieściliśmy rozmowę z doktorem Mieczysławem Trądem, twórcą i wieloletnim organizatorem pracy Klubu Młodych Matematyków „Pitagoras”. Wprawdzie od niedawna Klub nosi nieco inną nazwę – Klub Miłośników Matematyki – ale nadal działa i służy kolejnym rocznikom młodych obywateli naszego miasta. Właśnie nadarza się doskonała okazja aby nieco przybliżyć naszym czytelnikom działalność tej jednej z lepiej znanych w naszym mieście „organizacji” zrzeszającej utalentowaną młodzież i służącą jej potrzebom od wielu lat –

Klub Miłośników Matematyki „Pitagoras” obchodzi trzydziestolecie działalności.

7 czerwca 1973 roku z inicjatywy Departamentu Kształcenia Ogólnego i Instytutu Badań nad Młodzieżą odbyła się w Ministerstwie Oświaty i Wychowania konferencja poświęcona problemom pracy z młodzieżą uzdolnioną. W konferencji uczestniczyli pracownicy nauki, działacze oświatowi i nauczyciele. Z uwagi na wysoką rangę społeczną problemu ujawniania i kształcenia młodzieży utalentowanej Ministerstwo uznało za celowe spopularyzowanie materiałów z narady wśród szerokich kręgów nauczycieli.

Powstała możliwość stworzenia warunków do kształcenia młodzieży o szczególnych uzdolnieniach. Po licznych konsultacjach i dyskusjach Mieczysław Trąd wystąpił we wrześniu 1974 roku z inicjatywą utworzenia Klubu Młodych Matematyków „Pitagoras”. Kuratorium Okręgu Szkolnego i Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze doceniając znaczenie pracy z uczniem zdolnym, postanowiły utworzyć dla uczniów wykazujących uzdolnienia matematyczne Klub Młodych Matematyków.

Odpowiednie porozumienie w tej sprawie z dnia 7 listopada 1974 roku ustala następujący podział zadań:

- Zakład Matematyki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze zapewni opiekę merytoryczną i będzie organizatorem i koordynatorem pracy Klubu;
- Kuratorium Okręgu Szkolnego w Zielonej Górze udzieli pomocy w sprawach organizacyjnych i zapewni środki finansowe na prace związane z organizacją i działalnością Klubu oraz akcją propagandową jego działalności.

Decyzja o utworzeniu Klubu otrzymała następujące brzmienie: „Kuratorium Okręgu Szkolnego i Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze w dniu 7. 09. 1974 doszły do porozumienia, w wyniku którego postanowiono utworzyć Klub Młodych Matematyków o nazwie „Pitagoras”. Członkami Klubu mogą być uczniowie klas VI – VIII, którzy na podstawie deklaracji, osiągniętych wyników w nauce i badań testowych zostaną przyjęci na członków. Klub dzieli się na zespoły, których ilość uzależniona jest od zasięgu terytorialnego. Uroczysta inauguracja działalności Klubu odbędzie się 15 grudnia 1974 roku”. Decyzję podpisali Kurator Okręgu Szkolnego mgr Zbyszko Piwoński oraz JM Rektor doc. dr hab. Hieronim Szczegółta. W latach późniejszych działalność Klubu rozszerzono na uczniów klas piątych oraz uczniów szkół średnich.

Już w pierwszym roku zaczęto budować tradycję i obrzędowość Klubu. Corocznie pracę Klubu inauguruje się uroczystie – na spotkaniu opiekunów i przedstawicieli zespołów dokonuje się wręczenia nagród za najlepsze wyniki uzyskane w roku poprzednim, uroczyste wita się nowo wstępujących do Klubu członków oraz uczestniczy w wykładzie inauguracyjnym, przygotowanym z tej okazji przez przedstawiciela nauki. Pierwszy rok pracy zaczął wykład doc. dra Aleksandra Grytczuka „O pracy twórczej matematyka”.

Każdy przyjęty do Klubu członek składa ślubowanie „Będę systematycznie i pilnie zdobywać wiedzę, unikać w swoim postępowaniu wszystkiego, co mogłoby szkodzić dobremu

imienu Klubu, przestrzegać zasad koleżeńskości i zachowywać postawę obywatelską godną ucznia Rzeczypospolitej Polskiej”.

W pierwszym roku działalności – roku szkolnym 1974/75 – pracowało siedem zespołów, po jedenastu uczniów w każdym zespole. Roczny plan pracy przewidywał m. in. opracowanie materiałów do wykorzystania w ramach działalności Klubu, przygotowanie i przeprowadzenie obozu naukowego dla studentów zaangażowanych w organizację pracy, seminaria naukowe, prowadzenie zajęć dydaktycznych w ramach pracy pozalekcyjnej, przygotowanie prac dyplomowych o tematyce związanej z opracowaniem założeń programowych, organizacją i działalnością Klubu. Każdy zespół działał pod opieką trójki studentów, którzy prowadzili raz w tygodniu – we czwartki – zajęcia dydaktyczne.

Od września 1975 roku do pracy w Klubie włączono nauczycieli ze szkół, których uczniowie zostali członkami Klubu. Koło Naukowe Dydaktyków Matematyki opiekujące się Klubem liczyło wtedy 24 członków – studentów kierunku *matematyka*, grupa nauczycieli, współpracowników Klubu liczyła 14 osób. Zakład Matematyki Wyższej Szkoły Pedagogicznej sprawował opiekę merytoryczną oraz patronat instruktazowo-metodyczny nad opiekunami zespołów.

W latach kolejnych następował sukcesywny rozwój działalności – Klub objął swoim zasięgiem całe województwo zielonogórskie. Zespoły Klubu funkcjonowały w Nowej Soli, Sulechowie, Świebodzinie, Żaganiu, Żarach, Krośnie Odrzańskim, Gubinie, Szprotawie i innych miejscowościach. Warto wspomnieć, że nawet w małych miejscowościach, w zbiorczych szkołach gminnych, pracowali tzw. członkowie korespondencji. W roku szkolnym 1976/1977 Klub skupiał w swych szeregach 400 członków, w roku 2003/2004 - 1098 uczniów w 113 zespołach.

Podstawowym miejscem pracy poszczególnych zespołów jest macierzysta szkoła. Od ponad dwudziestu lat, najpierw w ramach działania ognisk pracy pozaszkolnej, a obecnie pod egidą Młodzieżowego Domu Kultury „Dom Harcerza”, prowadzone są również zajęcia pozaszkolne - „Środowe spotkania Pitagorejczyków”.

Opisując działania podejmowane w ramach pracy Klubu należy wyszczególnić różne typy aktywności uczniów.

W cyklu „Ścieżki wiodące do matematyki” realizowano zajęcia obejmujące bardzo szeroką tematykę, m.in.:

- metody pracy umysłowej;
- układy liczenia;
- podzielność liczb;
- elementy logiki;
- elementy teorii mnogości;
- algebra zbiorów;
- pojęcie relacji;
- kongruencje i ich zastosowania
- zasada szufladkowa Dirichleta;
- wyznaczniki;
- elementy kombinatoryki;
- wielościany foremne
- i wiele, wiele innych.

Cykl ten ma za zadanie poszerzać wiadomości uczniów z matematyki i inspirować ich do głębszego poznania zasygnalizowanych problemów.

W cyklu „Rozkosze łamania głowy”, który ma charakter zajęć ćwiczeniowych uczniowie mają okazję rozwiązywać różne ciekawe zadania, także zadania stanowiące uzupełnienie i rozszerzenie zagadnień omawianych w poprzednim cyklu. Na zajęciach tych prezentuje się szereg ciekawostek matematycznych i logicznych.

Kolejny cykl zajęć stanowi „Semiseminarium” – zadaniem poszczególnych uczniów jest samodzielne przygotowanie interesujących zagadnień – najczęściej „wyczytanych” w popularnej literaturze przedmiotu. Podstawowym zadaniem stawianym przed referującym jest zaprezentowanie interesującego kolegów materiału. Czas wystąpienia oraz jego tematyka pozostają całkowicie w gestii prowadzącego. Początkowo uczniowie mieli kłopoty ze zdobyciem literatury czy podjęciem decyzji o czym mówić, ale po przełamaniu oporów semiseminarium spełniły swoją rolę, wyzwoliły u uczniów samodzielne korzystanie z różnych źródeł, rozwinęły ciekawość poznawczą.

Raz w miesiącu rozgrywa się „Turnieje matematyczne”, które stanowią formę rywalizacji zarówno zespołowej jak i indywidualnej. Turnieje zespołowe odbywają się w siedzibie zespołów, organizacja pracy zależy od inwencji członków i kapitana zespołu, po zakończeniu rozwiązania zadań dostarczane są do opiekuna Klubu do poprawy i oceny. Roczne podsumowanie wyników turniejów stanowi ważną część klasyfikacji w rywalizacji pomiędzy poszczególnymi zespołami. Turnieje indywidualne – organizowane dla wszystkich członków w tym samym terminie

- służą wyłonieniu najlepszych – Mistrzów. Pod koniec roku szkolnego, tradycyjnie w Szkole Podstawowej nr 13 (a obecnie w Gimnazjum nr 6) w Zielonej Górze przy ulicy Chopina, odbywa się Turniej Mistrzów – zawody konkursowe dla „najlepszych z najlepszych”. Jego wyniki pozwalają ustalić najlepszych w poszczególnych poziomach uczniów – członków Klubu, a także uzupełniają klasyfikację w rywalizacji zespołów.

Szczególne znaczenie w pracy programowej Klubu miały organizowane corocznie obozy matematyczne dla członków Klubu. Były to wakacyjne dwu- trzytygodniowe spotkania szkoleniowe, których program obejmował trzy sfery aktywności młodzieży:

- działalność matematyczną,
- działalność kulturalno-rozrywkową;
- działalność sportową, turystyczną i rekreacyjną.

Procentowo poszczególne sfery wypełniały średnio 35%, 15% i 50% czasu programowego.

Uczestnikami obozów matematycznych byli członkowie Klubu, z założenia reprezentanci prawie wszystkich zespołów. Uczestnicy obozów wracając do swoich szkół byli rzecznikami proponowanych form pracy.

Warto wymienić wybrane formy pracy:

- spotkania z pracownikami naukowymi wyższych uczelni;
- quiz matematyczny;
- rozkosze łamania głowy;
- semiseminarium;
- burza mózgów;
- Klub Olimpijczyka;
- impreza plenerowa „Przygoda z matematyką”;
- marsz patrolowy pod hasłem „Sport i matematyka”;
- turniej matematyczny zespołowy;
- mecz matematyczny;
- zadania w językach obcych;
- turniej parami;
- zadanie dnia;
- gazetka „Co słychać u Pitagorejczyków?”.

W czasie trwania obozu formy pracy dobierano tak aby jak najbardziej urozmaicać zajęcia oraz aktywizować uczestników. Takie formy jak: semiseminarium, konsultacje, konkursy indywi-

dualne, zadania dnia układanie zadań, zachęcają do czytania literatury popularno-naukowej. Inne formy: turnieje zespołowe, mecze matematyczne, kółko i krzyżyk, przygoda z matematyką – przez pracę zespołową – wciągają uczestników do współpracy, dają poczucie pewności i satysfakcji z osiągniętych wyników. Wieczornice matematyczne, spotkania z pracownikami nauki mają charakter popularyzatorski, zachęcają do poznawania matematyki. Inne formy - ucza i bawią. W działalności kulturalnej, rozrywkowej, sportowej i turystycznej wykorzystywano zainteresowania i inwencję uczestników. Jeśli finanse pozwalały, starano się zorganizować wycieczkę autokarową (uczestnicy odwiedzali m. in. Gniezno, Szczecin, Kórnik, Poznań Leszno, Polkowice). Program był tu zawsze bogaty, ta część działalności decydowała o dobrym samopoczuciu oraz miłych wspomnieniach.

Po każdym obozie opracowywano foto-kronikę.

W ciągu 25 lat działalności Klubu Młodych Matematyków „Pitagoras” uczniowie uczestniczyli w 33 obozach (w tym w pięciu zagranicznych, organizowanych przez współpracujące z Klubem organizacje niemieckie, czeskie i słowackie).

Dr Mieczysław Trąda jako organizator, współorganizator i uczestnik tych obozów spędził na nich 461 dni.

Niestety..., tradycja nie jest kontynuowana.

W działalności Klubu ważną rolę odgrywają indywidualne sukcesy jego członków. Aby tę sprawę wyeksponować wprowadzono medal klubowy. Każdy członek Klubu powinien dążyć do jego zdobycia. Można zdobyć medal brązowy, srebrny, złoty. Warunkiem zdobycia poszczególnych nagród jest zgromadzenie odpowiedniej liczby punktów – uzyskiwanych w ramach codziennej działalności za aktywność, rozwiązywanie zadań, sukcesy w turniejach itp.

Wyraźmy w tym miejscu naszą nadzieję, że pomimo przejścia jego założyciela i wieloletniego opiekuna - doktora Mieczysława Trąda - na emeryturę, przed Klubem jeszcze wiele, wiele lat i zadań.

Dorota Krassowska

na podst. materiałów dr M. Trąda

II Dni Niemieckie W ZIELONEJ GÓRZE

Drugie Dni Niemieckie w Zielonej Górze zainicjowane w ubiegłym roku przez Centrum Kultury i Języka Niemieckiego UZ zostały ponownie zorganizowane z udziałem Studium Nauki Języków Obcych, Instytutu Germanistyki, Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych UZ, Radia INDEX, Centrum Informacji i Promocji UZ, Urzędu Miasta Zielonej Góry, WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze oraz Muzeum Ziemi Lubuskiej.

Obchody Dni Niemieckich zainaugurowano 4 października uroczystym koncertem filharmoników zielonogórskich w uniwersyteckiej auli zorganizowanym – z okazji Dnia Zjednoczenia Niemiec – pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Zielonej Góry i JM Rektora.

Wszystkie imprezy (wystawy, spotkania i koncerty) organizo-

wane w ramach Dni Niemieckich miały charakter otwarty dla mieszkańców Zielonej Góry. W obchody włączyli się również obywatele niemieccy urodzeni w Zielonej Górze i – nawiązując do winiarskich tradycji miasta – zaprosili mieszkańców miasta na prelekcję o historii winiarstwa w regionie. Prelekcję poprzedził koncert muzyki niemieckiej w wykonaniu wykładowców Instytutu Kultury i Sztuki Muzycznej.

Na szczególną uwagę zasługuje spotkanie w dn. 6 października w Sali Dębowej WiMBP im. C. Norwida w Zielonej Górze, którego celem była popularyzacja znajomości języka i literatury niemieckiej wśród przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych i średnich.

Organizatorzy wyrażają nadzieję, iż w roku 2005, który został ogłoszony Rokiem Niemieckim w Polsce oraz Rokiem Polskim w Niemczech, „Dni Niemieckie” staną się ważnym punktem obchodów Roku Niemieckiego w naszym województwie.

Barbara Krzeszewska-Zmyślony

kierownik Centrum Kultury i Języka Niemieckiego UZ

